

Acad. Roy. Scienc. d'Outre-Mer
Biographie Belge d'Outre-Mer,
T. IX, 2015, col. 72-76

DELEU (*Jozef Albert Cornelius*), Gewoon Hoogleraar Universiteit Gent (Alveringem, 17.11.1925 – Gent, 15.03.1994). Zoon van Willem en Portier, Zenobia.

Jozef Deleu volbracht zijn middelbare studies aan de Rijksmiddelbare School te Veurne en vervolgens aan het Koninklijk Atheneum te Gent. Hij studeerde Germaanse filologie aan de Rijksuniversiteit Gent tussen 1944 en 1948. Hij volgde er in de licentie de keuzecursussen „Sanskriet” en „Tochaars”. In 1948 werd hij licentiaat in de Germaanse filologie en tevens geaggregeerde voor het hoger middelbaar onderwijs. Zijn licentieverhandeling was getiteld „De Indische leenwoorden in het Tochaars”. De promotor van dit werk was professor W. Couvreur. Van 1949 tot en met 1958 was hij werkzaam als leraar Germaanse talen, eerst aan het Koninklijk Atheneum te Gent en vervolgens aan het Koninklijk Atheneum te Kapellen.

In 1957 promoveerde Jozef Deleu, onder leiding van professor A. Scharpé, aan de Rijksuniversiteit Gent, tot doctor in de letteren en wijsbegeerte met volgend proefschrift „De Prabandhakośa van Rājaśekharaśūri”. Het werk gaat over een bundel historische verhalen in het Sanskriet en het Middelindisch. In datzelfde jaar werd hij laureaat van de Reisbeurzenwedstrijd van de Staat, en in 1958 werd hem de Medaille van Verdienste van de stad Gent overhandigd.

Van 1958 tot 1961 was J. Deleu aangesteld navorser bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Van 1962 tot 1963 was hij bevoegdverklaard navorser bij hetzelfde fonds. Hij verrichtte vooral onderzoek op het gebied van de jainistische canonieke, exegetische en verhalende literatuur.

In de loop van 1959 heeft J. Deleu te Hamburg gestudeerd aan het *Seminar für Kultur und Geschichte Indiens*. Hij volgde er de colleges over het Ardhāmagādhī (Jaina Prākṛit) bij professor Ludwig Alsdorf en over het Hindī en Jaina *Canonical Literature* bij professor Walther Schubring.

In 1962 was hij te London voor een studieverblijf aan de *School of Oriental and African Studies* van de *University of London*.

Op 21 maart 1963 werd Jozef Deleu geaggregeerde van het hoger onderwijs. Hij verdedigde aan de Rijksuniversiteit Gent hiervoor het volgend proefschrift „*Studies in the Mahānīsīha*”. Het werk verscheen in 1963 onder de titel „*Studies in Mahānīsīha*” (*Chapters I-III of the Mahānīsīha. Critically edited with introduction, translation, notes and glossary*), *Alt- und Neu-Indische Studien*, Band 10. Het werk is gebaseerd op acht manuscripten en een commentaar. Van de behandelde teksten worden ook de linguïstische en metrische eigenschappen beschreven. De openbare les vond plaats

op 21 maart 1963 en was getiteld: „Het aandeel van het Jāinisme in de Oudindische beschaving”. Bovendien het hindoeïsme en boeddhisme wordt in India ook het jainisme als godsdienst beoefend.

Van 1963 tot 1964 was hij leraar aan het Koninklijk Atheneum te Kortrijk.

Vanaf 1 september 1964 heeft Jozef Deleu de functie waargenomen van geaggregeerde van de faculteit letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit Gent. Hij werd toegevoegd aan professor A. Scharpé, diensthoofd van het „Seminarie voor indologie en algemene geschiedenis van Azië”. Van 14 tot 16 maart 1966 vonden er aan die universiteit de „Indische Studiedagen” plaats. Door verschillende sprekers werden mededelingen gehouden over o.m. de Indische cultuur, maatschappij, taalkundige toestand en economie. Een dezer voordrachten werd gehouden door professor J. Gonda en was getiteld „Nieuwindische godsdienstsvormen in historisch perspectief”.

In aansluiting bij de „Indische Studiedagen” werd door de Universiteitsbibliotheek te Gent, in samenwerking met het „Seminarie voor indologie”, een tentoonstelling ingericht met als onderwerp „Sanskrietkunde in de Nederlanden en in Europa in historisch perspectief”. Jozef Deleu heeft deze tentoonstelling mede ingericht en de beschrijving van de tentoongestelde werken, die vermeld worden in de „Catalogus der werken over Indische godsdienst, taal- en letterkunde tot 1851”, op zich genomen. Deze catalogus vermeldt kostbare indologische *unica* uit Belgische en buitenlandse bibliotheken, vanaf het begin van de 16de eeuw. Aan deze catalogus was nog een „Bibliografisch repertorium der vertalingen uit het Indisch en der geschriften der Voorindische beschaving betreffende of daardoor beïnvloed in het Nederlands” toegevoegd. Aan deze bibliografie werd ook door Jozef Deleu meegewerkt.

In de loop van deze periode heeft Jozef Deleu ook zijn medewerking verleend aan de redactie van de „*Index verborum* van de Sanskriettekst *Daśakumāracarita*”. In samenwerking met de Katholieke Universiteit Leuven, heeft hij meegewerkt aan het project *Corpus Topographicum Indiae Antiquae*. In 1970 verscheen van zijn hand het werk „*Viyāhapannatti (Bhagavāi). The fifth Anga of the Jaina Canon*” (*Introduction, critical analyses, commentary and indexes*).

Jozef Deleu werd door de Nederlandse Minister van Onderwijs en Wetenschappen gelast om gedurende de academiejaren 1969-1970 en 1970-1971 een reeks gastcolleges te geven aan de Universiteit te Utrecht over het jainisme.

In 1971 ondernam Jozef Deleu een studiereis naar India. Hij verbleef er aan de Universiteit te Allahabad met als hoofddoel zich verder te bekwamen in de studie

van het Hindi. Bij die gelegenheid bezocht hij tal van archeologische en kunsthistorische centra van Noord-India.

Bij Koninklijk Besluit van 15 december 1971 werd Jozef Deleu benoemd tot docent aan de Rijksuniversiteit Gent en belast met volgende cursussen: „Inleiding tot de Oosterse Filologie, *partim* Indologie” (kandidatuur), „Inleiding tot de studie van het Middel- en Nieuwindisch” (kandidatuur), „Grondige studie van het Middel- en Nieuwindisch” (licentie), „Maatschappij en Instellingen van Centraal en Zuid-Azië” (licentie). In 1972 werd hij belast met de suppleantie van de cursus „Oudindisch” (kandidatuur).

In deel V, „*Die Alten Kulturvölker*”, in de reeks *Wörterbuch der Mythologie*, uitgegeven door H. W. Haussig, verscheen van de hand van Jozef Deleu een omvangrijke studie „*Die Mythologie des Jāinismus*” (Stuttgart, 1976).

Na het overlijden van Walther Schubring werd Jozef Deleu gelast met de publicatie van diens werk „*Nāyādharmakāhā. Das Sechste Anga des Jaina-Siddhānta*”. Dit zesde deel van de heilige Schriften van de Jaina werd gepubliceerd te Wiesbaden in 1978.

Tijdens de jaren 1977 en 1978 was Jozef Deleu voorzitter van de sectie niet-westerse filologie van de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit Gent en op 24 februari 1978 heeft hij, in naam van die faculteit, de indoloog Jan Gonda, emeritus professor van de Universiteit Utrecht en lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam, als eredoctor voorgesteld.

Professor J. Gonda werd geboren in 1905 en was hoogleraar te Utrecht van 1932 tot 1975. Hij was ook in ons land bekend o.m. voor zijn werk „Inleiding tot het Indisch denken” verschenen in 1947 in de reeks *Filosofische Bibliotheek*.

Op 1 oktober 1980 werd Jozef Deleu benoemd tot hoogleraar. Zijn leeropdracht werd met de volgende cursussen uitgebreid: „Inleiding tot de studie van het Oudindisch” (kandidatuur), „Sanskriet” (licentie), „Kunstgeschiedenis en archeologie van Zuid-Azië” (licentie), „De grondige studie van het Oudindisch” (licentie). Op 1 oktober 1981 werd Jozef Deleu benoemd tot gewoon hoogleraar, titularis van de „leerstoel Indologie”, directeur van de „Seminaries voor indologie en algemene geschiedenis van Azië”.

Op 13 oktober 1980 werd Jozef Deleu geassocieerd lid van onze Academie, Klasse voor Morele en Politieke Wetenschappen, en op 31 januari 1994 werd hij eregeassocieerd lid.

Benevens werken voor specialisten heeft Jozef Deleu publicaties gerealiseerd die bestemd waren voor een ruimer publiek. Zo was hij medewerker en later rubriekleider van de „Moderne Encyclopedie der

Wereldliteratuur" die te Gent verscheen in negen delen tussen 1963 en 1977. Van deze encyclopedie verscheen nog een tweede herwerkte druk in tien delen tussen 1980 en 1985. Hij behandelde in deze reeksen een zestigtal trefwoorden, o.m. een lijvige studie over de Indische literatuur die een tijdspanne van dertig eeuwen bestrijkt en vele talen en genres telt. Andere lemmata zijn gewijd aan Indische auteurs en Indische literaire genres.

In 1979 verscheen van de hand van Jozef Deleu een Nederlandse vertaling van „Śakuntalā" (Oosterse Bibliotheek, Meulenhoff, Amsterdam), een werk van de Indische auteur Kālidāsa die leefde omstreeks 400 na Christus. De teksteditie werd verzorgd door professor Scharpé. Op deze teksteditie is de vertaling van Jozef Deleu gebaseerd; ze telt 150 pagina's.

Benevens de werken in boekvorm waarover wij reeds gesproken hebben, publiceerde Jozef Deleu een groot aantal artikels in wetenschappelijke tijdschriften en reeksen, zoals: *Orientalie Gandensia* (Leiden), *Indologica Taurinensia*, *Indian Linguistics* (Poona), *Handbuch der Orientalistik* (Leiden, Köln), *Mahavira Commemorial Volume* (Bombay), *Alt- und Neu-Indische Studien* (Hamburg).

In de volgende tijdschriften publiceerde Jozef Deleu boekbesprekingen: *Indo-Iranian Journal* (Den Haag), *Oriens* (Leiden), *Orientalische Literaturzeitung* (Leipzig), *Bibliotheca Orientalis*, *Wiener Zeitschrift für die Kunde Süd-asiens*.

In zijn geschriften handelde Jozef Deleu over oude Indische talen en literaturen, Indische religies, archeologie en kunst, alsook Indische iconografie, symboliek, kunsthistorische en archeologische topografie. Vermelden wij in het bijzonder: de Sūtra-literatuur, de Vedische klassieke Sanskriet-literatuur, de jainistische Prabhandaliteratuur, de Oudindische Chāyā-taal.

Jozef Deleu heeft tal van lezingen gehouden op wetenschappelijke bijeenkomsten en congressen, zoals: „Het begrip 'tapas' in Jāinisme en Boeddhisme" (Vlaams Filologencongres, Leuven, 1961). Te Hamburg sprak hij in 1970 over *Die Gestalt des Altindischen Religions-stifters Mahāvīra*. Ook nam hij deel aan het *International Symposium on Jaina Canonical and Narrative Literature* te Straatsburg in 1981. Ook heeft hij lezingen gehouden voor een ruimer publiek, zoals „Tagore als Indiër" (Antwerpen, 1961), „De dichter Tagore" (Kortrijk, 1962), „De godsdiensten van het oude Indië" (Brussel, 1969).

Wij kunnen hier nog vermelden dat Jozef Deleu promotor was van talrijke licentiaatsverhandelingen en jurylid van doctoraten en speciale doctoraten.

Sedert 1964 heeft hij de Bibliotheek voor Indologie, die nu minstens vijfduizend werken en tijdschriften telt, verder uitgebouwd en beheerd.

Met ingang van 1 oktober 1991 werd Jozef Deleu gepensioneerd en in 1993 werd hem een huldealbum opgedragen onder de titel „*Jain Studies in Honour to Jozef Deleu*". Dit album verscheen te Tokyo (Japan), werd uitgegeven door R. Smet en K. Watanabe, en werd hem plechtig overhandigd te Gent. Het huldealbum bevat niet minder dan tweeëntwintig bijdragen van specialisten op het gebied van het jainisme van over de gehele wereld. In deze bijdragen worden verschillende aspecten van het jainisme behandeld, zoals: de canonieke geschriften, dogmatiek, meditatie, ascese, grammatische analyse, metriek.

Aan deze bijdragen gaan volgende inleidende teksten vooraf: een „*Préface*" door Colette Caillat, „*Professor Jozef Deleu as my Collega Proximus*" door Professor Charles Willemen, „*Professor Jozef Deleu's Bio-Data and Selected Bibliography*" door Chris Van Alphen-De Lauwer. In deze inleidende bijdragen drukken de auteurs hun grote waardering uit voor de gehuldigde als geleerde en als mens.

6 december 2006.

J. Jacobs.

Bronnen: JACOBS, J. 1999. Jozef Deleu (1925-1994). *Meded. Zitt. K. Acad. Overzeese Wet.*, 45 (1): 77-84.

Affiniteiten: John Jacobs heeft Jozef Deleu gekend als collega aan de faculteit letteren en wijsbegeerte van de Universiteit Gent.